

Bergvesenet

Postboks 3021, N-7441 Trondheim

Rapportarkivet

Bergvesenet rapport nr 4764	Intern Journal nr 0869/93	Internt arkiv nr	Rapport lokalisering	Gradering Åpen
Kommer fra ..arkiv	Ekstern rapport nr	Oversendt fra	Fortrolig pga	Fortrolig fra dato:

Tittel:

Velkommen til Gullverket, gruve og villmarksområde, Besøksguide
En vaskeekte opplevelse, brosjyre om gullvasking og gullverket.
Gullverket i Eidsvoll

Forfatter

Gullverket AS

Dato

År

1993

Bedrift (Oppdragsgiver og/eller oppdragstaker)

Gullverket AS

Kommune

Eidsvoll

Fylke

Akershus

Bergdistrikt

1: 50 000 kartblad

19151

1: 250 000 kartblad

Hamar

Fagområde

Geologi

Historisk

Dokument type

Forekomster (forekomst, gruvefelt, undersøkelsesfelt)

Brustadgruva Brøstadgruva Gullkisgruva

Råstoffgruppe

Malm/metall

Råstofftype

Au

Sammendrag, innholdsfortegnelse eller innholdsbeskrivelse

Samling av informative besøksbrosjyrer

Velkommen
til

Gullverket

Gruve- og villmarksområde

BV 41464

BILAG TIL JR.NR.

0860/93

Besøksguide

Til de besøkende

Denne guiden er ment som selvhjelp for de mange som besøker det gamle gullgruveområdet i Eidsvoll. Den gir en kort innføring i områdets geologi og historie, og informerer om noe av det viktigste en kan observere på en kjøretur langs skogsbilvegen og på en fottur oppe i selve gruveområdet.

Men området har langt mer å by sine besøkende. Over alt i skogen ligger ruiner etter gruvedrift, seterdrift og eldre tids bosetting. Dessuten innbyr området til et rikt friluftsliv; sportsfiske, bærplukking (først og fremst blåbær, tyttebær og multer), soppsanking, bading og spennende naturopplevelser. Her vil en kunne møte ekorn, hare, rev eller selve kongen i skogen; elgen. Opp i luften svever hauk og falk på luftstrømmene, på utkikk etter en smågnager til middagsmat.

Om vinteren er Røisvangen utgangspunkt for skiløyper i flere retninger. Selv i snofattige vintre er det brukbart skiføre i dette området.

Øvre Hoelsjø og Grønnsjøen er spennende ørretvann, og ellers vrirler det av skogstjern der fangstene vesentlig består av abbor. De nærmeste gjedde-vannene er Nedre Hoelsjø og Nord-Fløyta. Sportsfisket administreres av Eidsvoll Fiskesamvirke som hvert år bruker betydelig beløp på utsetting av ørret, kalking av vassdragene og kultiveringstiltak forøvrig.

Skogsbilvegene i området eies av Eidsvoll Almenning som gjennom årlig vedlikehold sørger for at vegene holder bra skogsbilvegstandard. Derfor er vegene belagt med bomavgift.

Området rundt Røisvangen er opparbeidet for turister med tilbud både til barn og voksne. Her kreves inngangsbillett.

Ellers ber vi dere merke dere følgende:

Fartsgrensa på skogsbilvegene er 40 km/t.

Campingvogner er ikke tillatt på skogsbilvegene nord for Røisvangen.

Fiskekort må løses av alle over 16 år. Kort kan kjøpes i Gullgravekafé.

Bruk naturvett. Naturen i et slikt område med stor ferdsel er ekstra sårbar.

Husk skogbrannfaren. All bruk av åpen ild i skogen er forbudt fra 15. april til 15. september.

La ruinene etter gruvedriften og annen menneskelig aktivitet få stå i fred. Dette er viktige kulturminner som må sikres for ettertiden.

Det er ikke tillatt å ta med stein fra gruveområdene.

Ha en riktig god tur i et spennende gruve- og villmarksområde!

Besøksguiden

Utgitt av Gullverket AS med støtte fra Eidsvoll kommune.

Idé, tekst, nyere fotos, lay out og kart:
Jan Arne Sandholtbråten.

Trykt i AS Eidsvold Blad

Geologien i Gullverket

Av geolog Peter M. Ihlen - forsker ved NGU

Bergartene i Gullverket ble dannet i jordens urtid (for 1.600-1.800 millioner år siden) da forskjellige typer smeltetmasse trengte inn i vilkanske bergarter og forsteinet leire og sand som fantes nær jordoverflaten. Smeltetmassene størknet til store, massive kroppar av granitter og gabbroer. Kraftige jordskorpebevegelser har senere presset disse bergartene sammen og trykket dem ned på stort dyp i jordskorpen hvor de ble omdannet til gneiser og skifre.

De omdannede dyphbergartene som dominerer berggrunnen i Gullverket, er røde, granittiske gneiser (Lesja gruve), røde øyegneiser (Brustad gruve), grå gneiser, dels med lyse årer (Benkemyra og Lønsjøen) og svarte amfibolitter (Grønnsjøkoia og Holsvangen). Dessuten finnes det tynne soner av grå- og rødbåndete gneiser (Grønnsjøen og Brustadvangen) som utgjøre rester av overflatebergarter som smeltetmassene opprinnelig trengte inn i.

De siste kraftige jordskorpebevegelser skjedde for 800-1.000 millioner år siden da det ble dannet en dyp, flere kilometer bred bruddsone i jordskorpen. Sonen som kjennetegnes ved opptreden av sterkt skifrige bergarter, kan følges fra Mjøsa i nord til Gøteborg i sør.

Bevegelser langs sonen førte også til at berggrunnen på begge sider sprakk opp langs et sett av sprekksoner som stor sett følger de nåværende hoveddalfører og bekkedrag. Sprekksonene fungerte stedvis som tappekraner for smeltetmasser fra den dypere del av jordskorpen. Smeltetmassene med oppløst vann, salter og metaller trengte opp langs sprekksonene og dannet granitter da de størknet på 5-10 kilometers dyp. Under styrkingen ble de oppløste komponentene i smelten avgitt i form av varmt, saltholdig (tre ganger saltare enn havvann) og metallførende vann som steg vidare opp mot overflaten. Etter som vannet ble avkjølt, klarte det ikke å holde på de oppløste metallene, og kvarts, svovelkis, jernglans, koppekis, blyglans, vismutsulfid, sinkblende og/eller gull ble felt ut på sprekkveggene inntil sprekkåpningen var fylt.

Resultatet av denne utfellingen som skjedde ved 200-300 grader C, er de kistførende kvartsgangene i Gullverket som mange steder er rik på gull. Gullet finnes sjelden synlig som korn, og opptrer vanligvis som mikroskopiske korn på sprekker i svovelkis.

Kistholdige kvartsganger på opptil flere kilometers lengde finnes utbredt langs hele den store bruddsonen mellom Mjøsa og Gøteborg, men det er bare enkelte steder som i Eidsvoll/Odal og ved Vänerne at gangene har høyt innhold av gull.

Forvitring og erosjon gjennom de siste 1.000 millioner år er årsaken til at vi i dag kan studere de prosessene som opprinnelige skjedde på mange kilometers dyp.

Gullverket 1759-1896

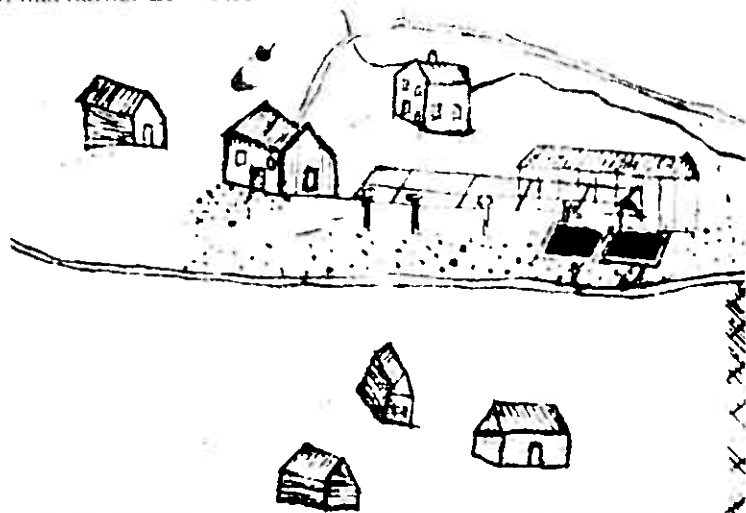
Gullverket er navnet på det store skogsområdet mellom Eidsvoll og Nord-Odal. Inntil 1760 var det ingen fast bosetting i området, bare seterdrift sommerstid. Men Det Odalske Kobberverk hadde i et par tiår gruvedrift i området, og da det i restene etter denne driften ble funnet en gullklump, skjøt utviklingen fart.

Høsten 1758 førtok Kongsberg sølvverk undersøkelser i området, og i mai 1759 ble det satt i gang ordinær gruvedrift i regi av den dansk/norske staten. Driften startet med 30 mann, og ledelsen ble hentet fra Kongsberg. Staten drev gullverket fram til 1783, men mannskapsstyrken var svært varierende, fra ca. 10 i bunnårene rundt 1770, til 68 i toppåret 1781. Den gullførende kvartsen ble knust i et pukkverk og grovvasket (anriket). Det gullførende materialet ble kjørt med hest til Kongsberg for utvinning ved sølvverkets anlegg.

Staten tapte veldig summer - over 42.000 riksdaler på de 25 årene driften varte. Likevel var det fortsatt interesse for gullet. I 1786 startet et privat selskap der Bernt Anker snart overtok alle eierinteresser. Det ble satset stort, men med hovedvekt på kobberutvinning. Resultatet ble imidlertid enda verre enn da staten drev. Da gruvedriften ble nedlagt i 1811, hadde tapet kommet opp i rundt 100.000 riksdaler.

Også i 1830-årene, og i en 20-års periode fra midt på 1870-tallet ble det foretatt mindre forsøk på å få til gruvedrift i området.

Gruvedriften hadde også en annen konsekvens. Gruvearbeiderne slo seg ned i skogen og ryddet jord. Dermed var grunnlaget lagt for fast bosetting. Den holdt seg selv om gruvedriften lå nede. Den faste bosettingen i denne delen av Eidsvoll kan derfor tidsfestes helt nøyaktig. Den startet i 1760. Hele kretsen fikk navnet Gullverket.

Eidsvold Guldverk slik det tegnet på 1770-tallet. De to mørke flekkene markerer gruvene.

Brøstadgruva 1896-1907

En del av gruvarbeiderne i Brøstadgruva omkring 1905.

Den store driftsperioden i Gullverket startet i 1896 og varte fram til 1907. Men også i løpet av denne korte perioden var det en betydelig driftsstans rundt 1903, og det var hele tre forskjellige selskaper inne i bildet.

Brødrene Bache-Wiig som drev annen industrivirksomhet i Eidsvoll, startet opp, og gruvedriften ble konsentrert omkring de opprinnelige gruvene nede ved Knoffsløkken. Driften ble raskt overtatt av et engelsk selskap, The Golden Mint Mines Ltd. Dette selskapet gjorde Brøstadgruva til sentrum for virksomheten. Der var det allerede i 1770-årene gjort forsøk på å utvinne gull. Driften endte med konkurs i 1902.

I 1904 gjenopptok et annet engelsk selskap virksomheten. Dette hadde navnet The Brustad Mines Ltd. Heller ikke dette selskapet klarte å drive lønnsomt og gikk konkurs i 1907.

Under den ti år lange driftsperioden ble det satset meget stort, og i toppsesongen var arbeidsstokken med vegarbeidere, hestekjørere og gruvarbeidere opp i noe slikt som 200 mann. Arbeiderne - ofte med familier - bodde i området, i gruveselskapets brakker eller på de mange småbrukene og setrene som fantes i området.

Det ble bygget en betydelig anrikningsverk, og dampmaskiner sørget både for trekraft og for elektrisk kraft til fabrikken og boligbrakkene. Det elektriske lyset kom dermed til Brøstadgruva 15 år før den ble vanlig over hele Eidsvoll.

Store mengder gullførende sand - slig - ble sendt til England for utvinning av gull. Mer enn 1.000 tonn slig årlig skal ha blitt eksportert fra Gullverket. Men utbyttet var mer enn magert. Det er regnet ut at man i 1902 - som var en bra driftsår - kunne utvinne omlag 50 kg rent gull av den massen som ble eksportert.

Etter konkursen våren 1907 ble alle gruveselskapets eiendommer solgt på auksjon, og de fleste bygningene ble revet og gjenreist andre steder i Eidsvoll og omliggende bygd.

Det man i dag ser ved Brøstadgruva, er ruinene av et betydelig gruvesamfunn som ble bygd opp og revet ned igjen i løpet av drøye ti år.

Virksomheten etter 1907

Fra prøveboringen som Folldal Verk gjennomførte rett under Synken i 1988. Ev: Sjefsgeolog Johann Heim, malmletingssjef Ivar Killi og NGUs representant, geolog Peter M. Ihlen.

Også etter det totale kollapset i 1907 er det gjort flere undersøkelser og forsøkt på gulluttvinning i Gullverket. I siste halvdel av 1930-tallet startet man omvasking av kvarts-sanda som ble vraket i den store driftsperioden. Vaskekummene ved Putten er et minne om dette forsøket.

Kvarts-sanda inneholder ørsmå mengder gull, men på langt nær nok til at den er drivverdig. Forsøket ble da også raskt avsluttet.

På slutten av 1970-tallet våknet interessen for gullet i Eidsvoll på nytt. Stigende gullpriser var avgjørende en medvirkende årsak, men også etter prisstabiliseringen har interessen holdt seg, selv om det til nå bare har vært snakk om forundersøkelser.

Falconbridge Nikkelverk var først ute med sine undersøkelser. På begynnelsen av 1980-tallet fulgte Norsk Hydro opp. På slutten av ti-året gjorde Folldal Verk/Norsulfid seriøse forsøk, blant annet med prøveboringer, men ga etter hvert opp.

I dag er det svenske interessenter som er inne i bildet. Wermland Guldbrytning AB har gjennom sitt norske datterselskap, Hedmark Gruveselskap AS, foretatt omfattende prøveboring i området. Undersøkelsene fortsetter, men noe sikkert resultat om gullforekomstene i Gullverket foreligger ennå ikke. Alle vet at det finnes gull i fjellet. Spørsmålet er om det er store nok mengder til igjen å starte gruvevirksomhet.

Langs vegen

1 Knoffsløkken

I dagligtale kalt «Verket». Det opprinnelige administrasjonssenteret for gruve-driften i Gullverket. Bygget ved driftsstart 1759 og gitt navn etter verkets første driftsleder, geschworener Erik Otto Knoph fra Kongsberg.

Var også sentrum i en kort periode under siste driftsperiode 1896-1907, men hovedvirksomheten ble etter kort tid flyttet til Brøstadgruva.

Nåværende bebyggelse oppført mellom 1850 (stab buret) og 1900. Eien- dommen er i dag i privat eie og nyttes som fritideiendom.

2 Laboratoriet

Også kalt «smeltehytta». Den eneste driftsbygning som er bevart fra gruve- perioden 1896-1907. Bygget for analysering av den gullførende malmen og anrikingsprosessen som opprinnelig foregikk i et anlegg like ved laborato- riet. I dag er bare ruinene av anrikningsanlegget tilbake.

Laboratoriet er delvis inntatt med utstyr som ble benyttet til analysene.

Er i dag i privat eie. Muligheter for besøk ved kontakt med eierne av Knoffsløkken.

3 Gamlegruvene

De første gruvene som ble tatt opp ved Eidsvoll gullverk i 1759, men også i drift under oppstartingen av den siste driftsperioden 1896-1907. Trolig aller først tatt opp av Det Odalske Kobberverk. Også kalt «Guldikisgruben».

Ligger på privat eiendom (Glabakk).

4 Lesja

Det nordligste behodde småbruket i Gullverket. Ryddet omkring 1760 av gullverksarbeider Per Bentzen som ga sitt nye hjem navn etter hjembygda Lesja i Gudbrandsdalen. Siden har småbruket gått i arv fra far til sønn, og nåværende eier er åttende generasjon.

Lesja gruver som ble tatt opp på 1770-tallet ligger rett nord for småbruket.

5 Røisvangen

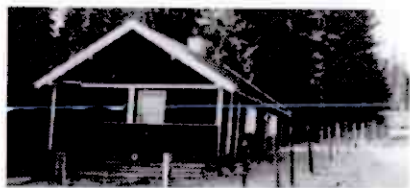
Opprinnelig seter for Eidsvoll-gården Røisi, og første gang nevnt 1701. Etter 1898 ble setra benyttet av gårdene Hoel og Ljødal og var i drift til ut på 1960-tallet - lenger enn noe annen seter i Eidsvoll. Seterhusene nyttes i dag til fritidseiendom.

På Røisvangen har Gullverket AS startet turistvirksomhet med opparbeidet parkeringsplass, kafé, lekeplass, fritidsaktiviteter og gullvasking i bekken fra Øvre Hoelsjø som renner rett forbi setra.

På kafé-området er et oppmurt bru-kar over Røisitjernsbekken. Dette anlegget ble oppført i forbindelse med planene om å legge jernbane fra Brøstadgruva til Eidsvoll stasjon (se 6).

6 Chausséen

Rettt og meget forseggjort skogbilvegstreking. Navnet er fransk og betyr stor og bred veg. Opprinnelig bygget som trasé for den påtenkte jernbanelinja mellom Eidsvoll stasjon og Brøstadgruva i forbindelse med driften 1896-1907. Jernbanetraséen ble opparbeidet fra parkeringsplassen ved gruva til Røisvangen, men det er egentlig bare den rettste og mest forseggjorte delen som bærer det franske navnet. Chausséen dannet grunnlaget for den første skogbilvegen i Eidsvoll Almenning.

Hoelsvngen

Opprinnelig seter for gården Hoel i Eidsvoll, kanskje i bruk så tidlig som rundt 1700. Seterdriften ble flyttet rundt 1885, og i dag nyttes setra kun til fritidsbruk.

7

8 Øvre Hoelsjø

Øverste innsjø i Gullverkssvassdraget (Jøndalsvassdraget) som munner ut i Vorma. Ble oppdemmet som vannmagasin for Jøndal kraftstasjon som kom i drift 1910. Materialer til armering av demningen ble hentet fra den nedlagte Brøstadgruva.

I dag gir sjøen muligheter til sportsfiske etter ørret og abbor (fiskekort), bading og rekreasjon.

9 Løntjernet

Ligger et stykke opp for vegen, og er ikke synlig fra bil. Opprinnelig småbruk, bebodd fra omkring 1794. Var gruvedirektøren Dickinsons bosted de siste årene før gruvestansen, og ble samtidig nyttet som gårdsbruk. Frarflyttet etter gruveselskapets konkurs. Husene ble revet.

Bildet viser direktør Dickinsons bolig rett før 1907. I dag står bare et fælleferdig uthus pluss ei utslitt skogsbrakke på plassen.

10 Løntjernbråten

Opprinnelig ett av de nordligste småbrukene i Gullverket, bebodd fra siste halvdel av 1800-tallet til omkring 1955. I dag eies bygningen av Eidsvoll Almenning.

Under gruveperioden 1896-1907 ble Løntjernbråten nyttet som skolestue for barna som bodde i gruveområdet. Elevene sognet ellers til Gullverket skole ved Sjøberg, seks kilometer lenger sør.

1 km

Tegnforklaring

○ Gruvesjakt

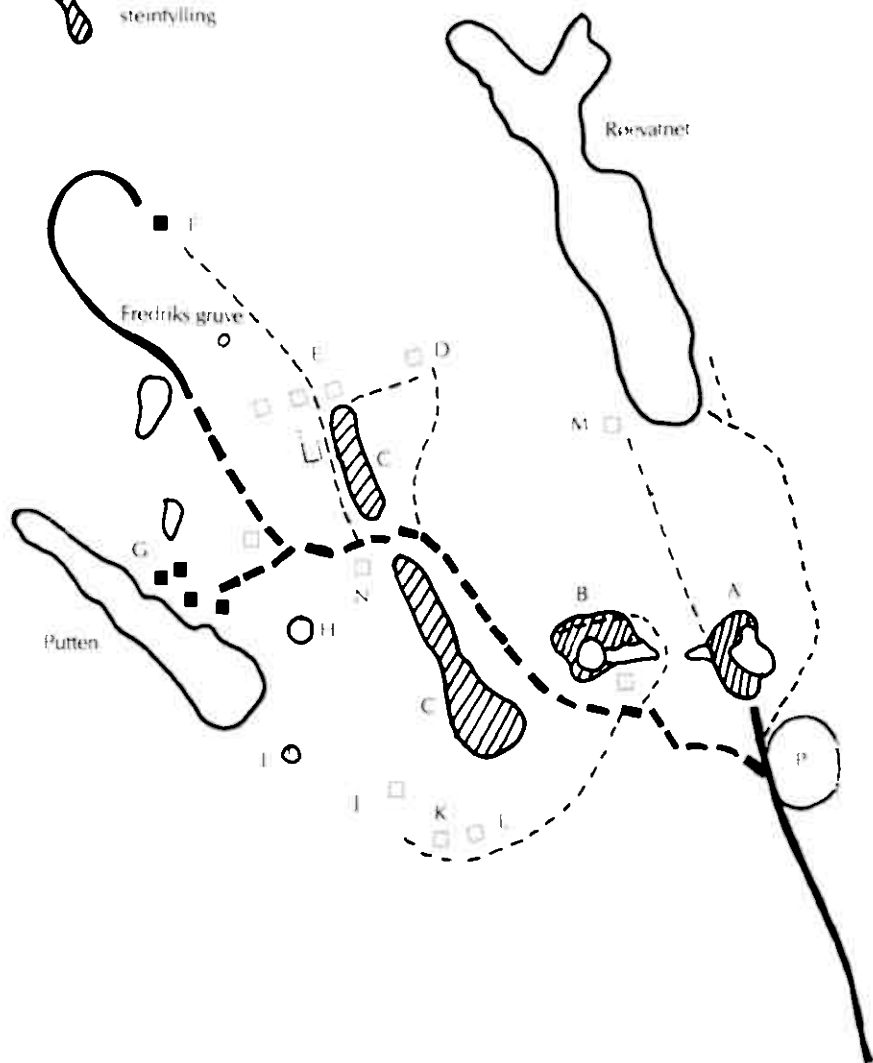
□ ruin

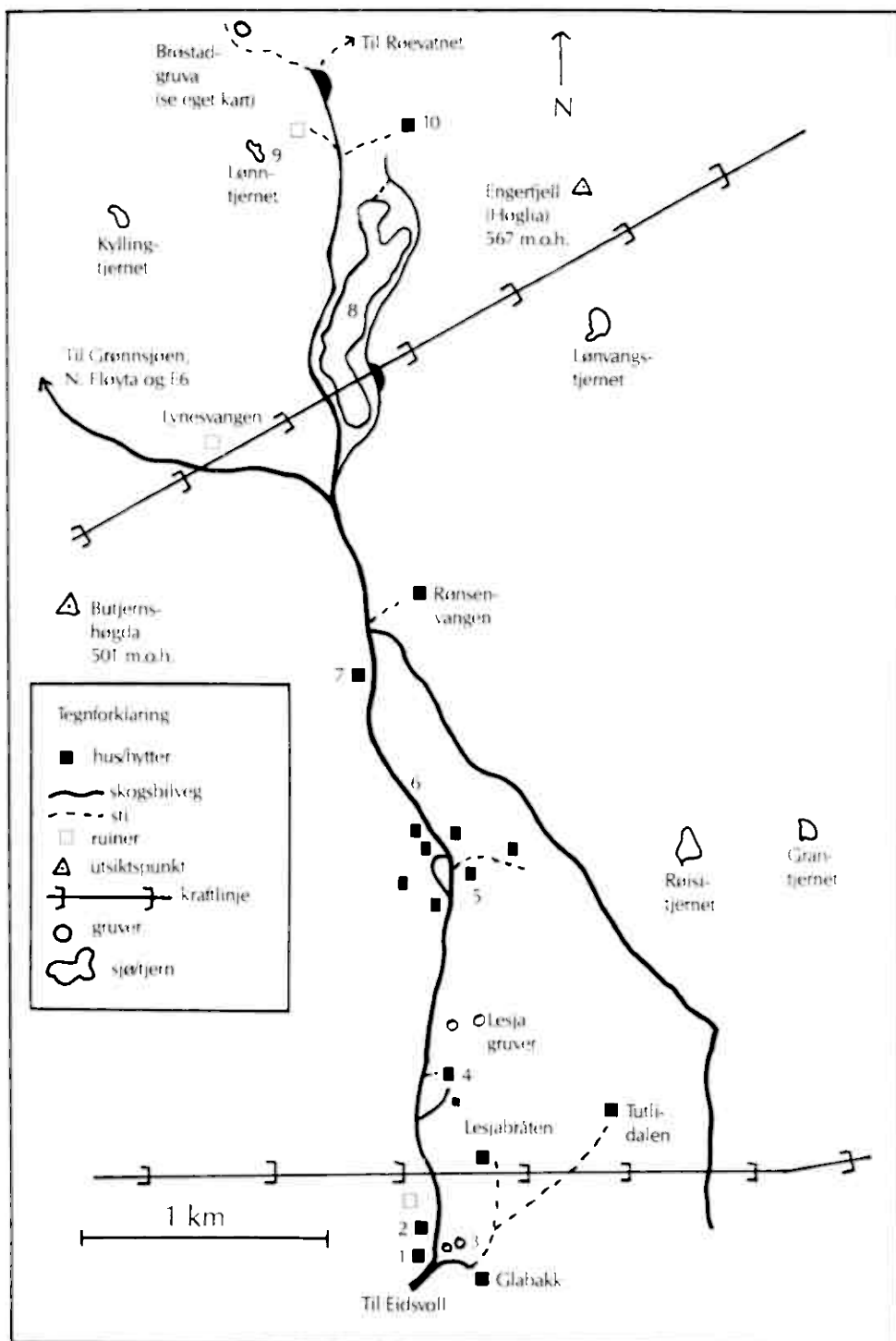
○ vann

- - - sti

~ veg

▨ steinfylling

Ved Brøstadgruva

A Stullgangen

Den øverste av de mange gruvegangen som gikk ut fra hovedgruva – Synken. Ble hovedsaklig brukt til å kjøre ut verdiløs masse.

B Synken

Hovedgruva i perioden 1896-1907. Gruva var omlag 100 meter dyp, og i forskjellige høyder gikk det horisontale ganger som fulgte de gullførende årene. Den øverste gruvegangen - stullgangen - er delvis åpen.

I gruvesjakt var det heis som fraktet gruvearbeidere ned og gullførende malm opp. Heisen ble drevet av en dampmaskin som sto like ved gruvesjakt.

Sjakt raste delvis sammen i 1907 mens arbeideren hadde frokostpause. Ingen menneskelig gikk tapt, men raset var en medvirkende årsak til at driften ble innstilt.

En gruvearbeider hadde tidligere blitt drept da han falt ned i sjakt.

C Skinnegangen

Transporveg for malmen (gullholdig stein) fram til anrikingsverket (fabrikken). Malmen ble fraktet på små jernbanevogner (vagger) trukket av hester. Over kjørevegen var det bygget ei stor trebru.

Bildet er tatt mens gravedriften var i gang.

D Vannkum

Denne kummen ble nyttet som vannreservoar under vaskeprosessen som skilte det tunge gullet fra de lettere partiklene. Vannet ble pumpet opp fra Putten og ledet i renne ned gjennom anrikningsverket. Renne er ennå synlig i terrenget.

E Fabrikken

Et anrikningsverk i tre terrassebygde etasjer der malmen først ble pukket og så knust til fint støv. De kraftige furupillarene som knuseren sto på, synes ennå. Det tredje trinnet i prosessen var selve gullvaskingen som foregikk på store gummibånd. Den grovvaskede massen ble transportert til England for utvinning av gullet.

I tilknytning til anrikningsverket var det en bygning med en stor dampmaskin som drev knuseriet.

F Bråtan

Opprinnelig et lite småbruk - bebodd fra ca. 1820. Ble i gruve tiden brukt som innkvarteringssted for arbeidsstokken og ikke bebodd etter 1907. I dag står bygningen som et spøkeshus i skogen.

G Vaskekummer

Disse ble benyttet under et driftsforsøk i siste halvdel av 1930-tallet da man forsøkte å vaske mer gull ut av sand som var kjørt gjennom anrikningsverket i 1896-1907. Hele området nedenfor «fabrikken» er fylt av den finknuste, hvite kvartssanda som var overskuddsmasse etter anrikningsprosessen i fabrikken. Sanda inneholder fortsatt små mengder gull.

H Sofie gruve

Ei av de tre største gruvesjaktene som ble tatt opp i den siste driftsperioden. Malmen ble fraktet til anrikningsverket.

I Lovise gruve

Den tredje større gruvesjakt i selve Brøstadgruve-området. Er ca. 20 meter dyp.

J Storbrakka

Også kalt «Sluske-brakka». Der bodde rallar'ne - eilers gruvesluskene som de helst ble kalt, dvs. ugifte gruvearbeidere og gruvearbeidere som ikke hadde familie med seg. Brakka rommet omlag 75 mann som sov i tre etasjers køyesenger. Også storbrakka i Gullverket hadde sin «svarta bjørn» - ei husmor som sørge for matlagingen til alle sammen.

Huset ble revet etter driftstansen i 1907 og satt opp igjen om forsamlingslokale nær Minnesund.

K Familiebrakka

Brakke for gruvearbeidere med familie, var 8 x 18 meter i to etasjer og rommet åtte leiligheter med kjøkken og soverom. Ble i likhet med de fleste andre bygningene revet etter driftsnedleggelse. Gjenopført som forretningsgård i Eidsvoll sentrum.

Bildet viser familiebrakka med kontorbrakka i forgrunnen.

L Kontorbrakka

Var 8x6 meter stor og selve administrasjonssenteret for gruveriften.

M Kapteingården

Bolig for den første engelske direktøren, kaptein Edward Y. Aston og oppkalt etter ham. Aston sluttet trolig i Gullverket i 1899 da han startet utvinning av smaragder ved Minnesund.

På bildet skimtes Kapteingården mellom trærne med Røevatnet i forgrunnen. Huset ble revet etter gruvenedleggelsen og bygd opp igjen som forsamlingslokale i Nord-Odal.

N Butikken

Opprinnelig beboelseshuset på et lite småbruk som i siste del av driftsperioden ble tatt i bruk som forretning. Tidligere ble handelsvirksomheten styrt fra en butikk-filial på Glabakk nede ved det opprinnelige administrasjonssenteret.

Butikken sees til venstre på bildet av skinnegangen (C).

Fritidsopplevelse for hele familien

- ★ Gullvasking
- ★ Natursti
- ★ Lekeplass
- ★ Gruveruiner
- ★ Ponnyridning
- ★ Kafé
- ★ Grillmuligheter
- ★ God parkering

Gullverket

Tlf: 06 96 91 63

EIDSVOLL BYGDETUN

Åpent fra 30. mai til 17. september, kl 10.00-16.00,
hver dag unntatt mandag – fri adgang.

Omvisning med guide i bygdetunets bygninger
voksne kr 5,-, barn kr 2,-.

Bygdetunet kan dessuten leies for egne arrangementer
etter avtale.

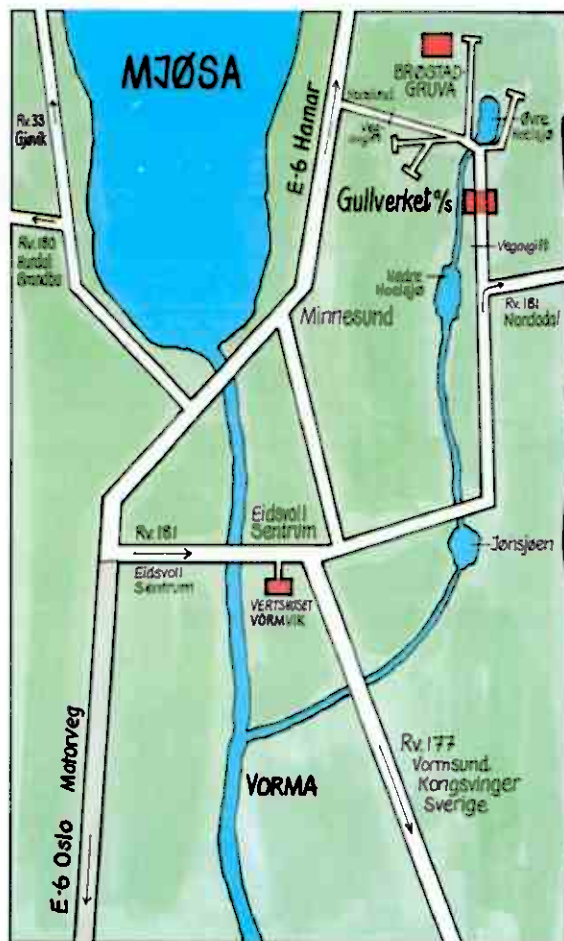
I 1992 har vi egen «ovnsutstilling»: Fra kanoner til komfyr.
Videre nevnes spesielt «Bygdetunets dager» med flere
arrangementer og liv i stuene den 8. og 9. august.

For ytterligere opplysninger, ta kontakt på tlf 06-96 05 05.

Eidsvoll kommune
Kulturkontoret

SLIK FINNER DU FRAM

Gullverket ligger i Eidsvoll kommune, bare vel åtte mil fra Oslo og knappe sju mil fra Hamar. Følg E6 til avkjøringen mot Eidsvoll Sentrum (riksveg 181) og fortsatt over Vormå og videre til venstre mot Nord-Odal. Avstanden fra Eidsvoll sentrum til Gullverket er omlag 15 kilometer.

Fra riksveg 181 ved Nedre Hoelsjø er den videre vegen godt merket. Reisetid fra Oslo er bare vel en time. Fra Hamar enda kortere.

Hjemover kan man i stedet for å kjøre samme veg, fortsette skogsbilvegen nordover og komme ned på E6 igjen mellom Minnesund og Mørskogen.

Velkommen til Gullverket!

MIDDAG – OVERNATTING

For dere som ønsker en bedre middag og/eller komfortable overnattingsmuligheter, anbefaler vi Vertshuset Vormvik som ligger rett utenfor Eidsvoll Sentrum (avkjøring fra riksveg 181 ved Eidsvoll Shellstasjon).

Vertshuset er nyoppusset og trivlig, og disponerer 18 overnattingsenger, fordelt på fem dobbeltrom og to familierom. Vertshuset har stor restaurant med topp moderne kjøkken, og arrangerer dans til musikk fra populære orkestre på fredags- og lørdagskvelder.

Restauranten har egen bar med alle rettigheter.

Vertshuset Vormvik

Tlf. 06 - 96 48 65

PRISER + ÅPNINGSTIDER

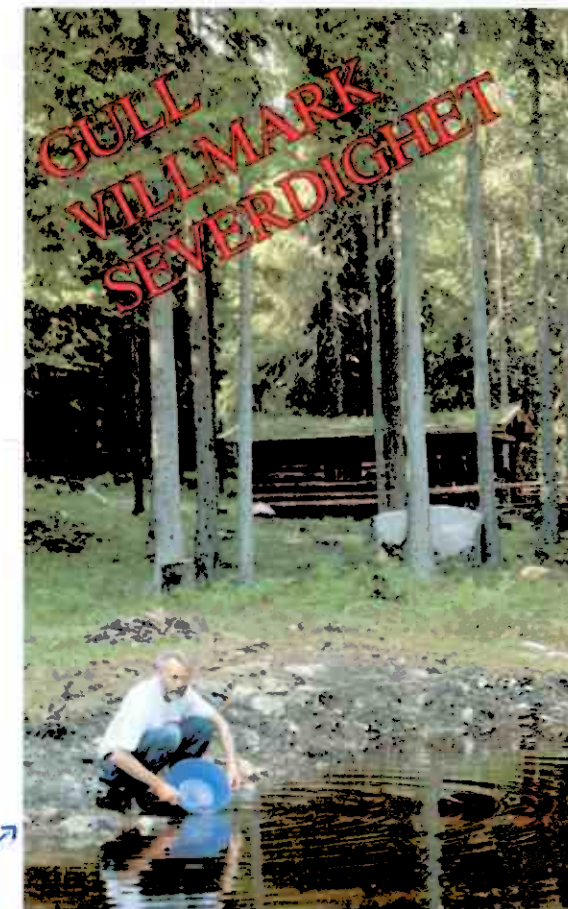
Inngangspriser: Barn	kr 15.-
Pensjonister	kr 15.-
Voksne	kr 30.-
Ponnridding	kr 20.-
Gullvasking	kr 50.-
(Inkl. instr. og leie av utstyr)	

Egne priser for grupper.

VANLIGE ÅPNINGSTIDER: kl. 10-18 evnt. etter behov

Gullverket

En vaskeekte fritidsopplevelse

Wilhelm Trøter

Gullverket

Gruve- og villmarksområde
Eidsvoll, Norge

Tlf. 06 96 91 63

EKTE OPPLEVELSE

Hva med en dag fri for asfalt, støy og forurensning – en dag da man kan følge sitt eget tempo og samtidig oppleve og lære noe nytt? Man kan nyte natur fri fra kunstige inngrep – rusle i skog og mark, plukke sopp og bær, bade, fiske og nyte skogens stilhet. Eller vandre blant ruinene etter Norges mest betydningsfulle gullvirksomhet. Dere kan også utforske naturstier som har egen geologiavdeling. Barna kan ri på ponnier eller boltre seg på opparbeidet lekeplass. Senere kan hele familien vaske gull og la gull-feberen rase gjennom årene mens dere opplever atmosfæren fra fordums tid.

Maten kan dere kjøpe i en koselig «gullgraver-kafé», hvis dere ikke har med egen nistepakke. Uansett kan dere nyte maten ute i naturen på en gammel setervang med beitedyr ruslende omkring.

Historie, villmark og gull – tilbudet finnes, bare en drøy times kjøring fra Oslo.

Velkommen til en ekte opplevelse ute i vår frie natur.

GULL-VASKING

Lyst til å forsøke deg som gullvasker slik pionerene i Klondike gjorde det? Det er fortsatt mye gull igjen i Gullverket, og vi har lagt forholdene til rette slik at gullet lett kan vaskes ut av elvesanden. Vaskepanner og annet utstyr lånes ut eller kan kjøpes.

Alt gullet dere finner, får dere med dere hjem i hendige reagensrør. Som bevis på at dere virkelig har vasket gull, kan dere få kjøpt et nydelig sertifikat som kan henges på veggen.

Instruksjon vil bli gitt, og vi garanterer at det gullet dere finner er ekte og har ligget der siden tidenes morgen.

GRUVEDRIFTEN

Gruvevirksomheten i Gullverket ble startet i første halvdel av 1700-tallet. Først var det kobber som ble utvunnet. I restene etter kobberutvinningen ble det funnet en gullklump, og i 1759 startet utvinningen av gull i regi av den dansk-norske staten.

Driften gikk med underskudd og stanset ofte opp. Likevel kan man si at det var noenlunde sammenhengende drift til henimot 1800 selv om staten trakk seg ut og private interessenter (Bernt Anker) overtok.

Etter hvert ble driften utvidet til å gjelde en rekke mindre gruver over et stort område, bl.a. ved Brøstadgruva. Der ble virksomheten gjennom engelske selskaper tatt opp igjen i 1896, og de neste ti årene var det stortstilt drift. Det ble bygget opp et betydelig gruvesamfunn med bl.a. skole og butikk. Arbeiderne – opp mot 200 – og deres familier bodde i brakker eller på småbrukene og setrene i nærheten. All gullmalm ble sendt til England for utvinning. Det ble fraktet til Eidsvoll stasjon med hest. Ei jernbanelinje til Eidsvoll stasjon ble også påbegynt, men aldri fullført. I dag går skogsbilvegen på den opparbeidede jernbanetraséen.

På det meste ble det utvunnet omlag 50 kg rent gull pr. år, men dette var ikke nok til lønnsom drift. Etter at det første selskapet (The Golden Mint Mines Ltd.) gikk konkurs, ble et nytt opprettet og driften fortsatt. I 1907 måtte imidlertid også det andre selskapet (The Brustad Mines Ltd) innstille.

Også etter 1907 har en rekke firmaer og enkeltpersoner drevet undersøkelser. Gull er funnet, men forekomstene har vært for spredt for lønnsom utvinning.

Området er nå ryddet for skog og skiltet slik at man kan få et innblikk i hvordan forholdene var det under den store driftsperioden. Selve gruvesjaktene er sikret med gjerder, men det kan finnes en del mindre, usikrede skjerp i området.